

RODINA RIXOVÝCH A OBCHODNÍ DŮM RIX

Kameny zmizelých

Debora Kellovská

OKTÁVA

Školní rok 2020/2021

Dějepis

Vedoucí práce: Mgr. Zdeněk Navrátil

Ráda bych poděkovala Mgr. Zdeňku Navrátilovi za konzultace a cenné rady, které mi dával během mé práce.

Poděkování patří i paní Evelyn McGilloway za poskytnutí informací a cenných vzpomínek. Děkuji i panu Davidu Lawsonovi za to, že mě spojil s paní Evelyn a poskytl mi potřebné informace.

Prohlašuji, že tuto práci jsem vytvořila samostatně a všechny zdroje, které jsem při jejím vypracování využila, jsem uvedla v seznamu literatury.

V Ostravě 15. dubna 2021

.....

Debora Kellovská

Anotace:

Ve své práci se budu převážně zabývat rodinou Rixových a jejich již neexistujícím obchodním domem Rix. Dále se zaměřím na tzv. Kameny zmizelých, které jsou památkou židovským obětem holocaustu. K dalším tématům patří i krátké kapitoly o antisemitismu, holocaustu, norimberských zákonech a ostravských Židech.

Klíčová slova: antisemitismus, holocaust, rodina Rixových, obchodní dům Rix, Kameny zmizelých.

Obsah

ÚVOD:	6
ANTISEMITISMUS:	8
HOLOCAUST.....	11
NORIMBERSKÉ ZÁKONY OBECNĚ	11
NORIMBERSKÉ ZÁKONY U NÁS.....	12
ŽIDÉ V OSTRAVĚ.....	13
KAMENY ZMIZELÝCH – STOLPERSTEINE	14
RODINA RIXOVA	15
RIXOVI PŘED VÁLKOU	16
RIXOVI NYNÍ	18
OBCHODNÍ DŮM RIX	20
ZÁVĚR.....	21
ZDROJE:	23
SEZNAM PŘÍLOH	26
PŘÍLOHY	27

Úvod:

Ve své seminární práci se především zaměřím na tzv. Kameny zmizelých a na osudy lidí, které jsou s nimi spjaty. Vždycky mě zajímalo téma holocaustu a kladla jsem si otázku, jak k němu vůbec mohlo dojít. I když se ve škole touto problematikou zabýváme, nikdy není dost času na to, abychom se zaměřili na osudy konkrétních lidí a zejména na trauma rodin nebo těch, kteří holocaust přežili. Při obecném výkladu zaniká osobní utrpení lidí, kteří holocaustem museli projít, navíc pamětníků této doby ubývá, takže přímé vzpomínky účastníků válečných událostí pomalu mizí. Často jsem si kladla otázku, jak vlastně život přeživších pokračoval po válce a jak se vyrovnávali s něčím nevyrovnatelným.

V úvodu své práce se budu obecně zabývat problematikou holocaustu a antisemitismu, zaměřím se také na Norimberské zákony v Německu i u nás. Chtěla bych se také zmínit o životě židovské komunity v Ostravě před druhou světovou válkou.

Při návštěvě Prahy jsem zaznamenala několik Kamenů zmizelých, a tak jsem se o tyto kameny začala zajímat a zjišťovat, zda se vyskytují i v mém nejbližším okolí. Některé jsem našla i v Ostravě, nejvíc mě zaujaly kameny jako vzpomínka na manžele Rixovy, jejich kameny jsou položeny před moderní budovou na ulici 28.října v centru Ostravy. Napadlo mě hned několik otázek.

1. Kolik je v Ostravě Kamenů zmizelých?
2. Kolik bylo v Ostravě Židů před válkou?
3. Postihl ostravskou rodinu Rixových stejný osud jako většinu Židů, nebo se alespoň větší části rodiny povedlo uprchnout?
4. Podařilo se přeživším členům rodiny obnovit v exilu podnikání a obchodní impérium jejich předků?

Tento zájem mě přivedl ke skupině Angličanů – potomků ostravských Židů, rodin, jejichž součástí jsou jak oběti holocaustu, tak ti, kterým se podařilo přežít nebo před holocaustem utéct. Moje práce se bude týkat zejména rodiny Rixových, která až do počátku druhé světové války žila úspěšným a spokojeným rodinným životem v Ostravě. Budu se zabývat tím, jak válka změnila jejich osudy, jak rodinu rozdělila a zaměřím se i na současné životy potomků Rixových.

Velmi mě potěšilo, jak pozitivně reagovala paní Evelyn McGilloway, vnučka Rixových, na mé zvědavé otázky. Ocenila jsem i to, že mě fotograficky seznámila se svojí

rodinou a že mi otevřeně poskytla informace potřebné pro moji seminární práci. Přestože jsem z odpovědí paní McGilloway vycítila radost, že se dnešní mladá generace zajímá o problematiku holocaustu, také jsem cítila její obrovský smutek nad těmi členy rodiny, kteří válku nepřežili, a bolest nad traumaty těch, kteří přežili.

Antisemitismus:

Toto slovo je pro většinu současných mladých primárně spjato s Adolfem Hitlerem a režimem, který zavedl – nacismem. Nepřátelství vůči Židům má však kořeny související už se vznikem křesťanství, trvá tedy více než dva tisíce let. I samotný Ježíš, když mluví ke skupině farizejů, označuje jejich otce za ďábla, „Váš otec je ďábel a vy chcete dělat, co on žádá. On byl vrah od počátku ...“¹²

Antisemitismus jako myšlenkové hnutí pak pokračuje tvrzením, že za smrt Ježíše Krista mohou Židé, kteří ho zradili (konkrétně Jidáš) a posléze odsoudili k smrti. Za to byl židovský národ křesťany proklet a pronásledován po celou dobu křesťanských dějin. Navíc spory Židů s Římany vyvrcholily ve 2.století vyhnáním Židů z Judey – z jejich původní vlasti. Museli se tedy rozptýlit po tehdejší známém světě (židovská diaspora). Pomalu pronikali do celé Evropy, ale jejich postavení zde bylo díky xenofobii a nevzdělanosti tehdejšího obyvatelstva velmi nejisté.^{3 4}

Ve středověku byli Židé obviňováni ze všech neštěstí, která ničila Evropu a její obyvatelstvo, „mohli“ například za morové epidemie, neúrodu, války... Za tato údajná provinění je křesťané trestali pogromy, což byly často živelné akce, kdy křesťané vnikli do židovských obydlí, zapalovali je, vraždili a kradli. Nikdy však nebyli Židé zlikvidováni úplně, a to proto, že panovníci nebo příslušníci šlechty, bohatí i chudí měšťané potřebovali jejich finanční pomoc – půjčky na vysoký úrok – tedy lichvu. Ekonomická činnost Židů ve středověku byla omezena, nesměli vlastnit půdu, podnikat mohli pouze v rámci svých ghett nebo velmi omezeně ve městech. Navíc byli panovníkovým majetkem, takže ten jim mohl v případě nouze jejich finanční úpisy zabavit a učinit je vzhledem k jejich bezmoci vůči takovým nespravedlnostem ještě více závislými na panovníkovi.⁵

1. ¹ Bible: Nový zákon. EKUM.

³ Antisemitismus. *Wikipedie* [online]. [cit. 2021-5-6]. Dostupné z: <https://cs.wikipedia.org/wiki/Antisemitismus>

⁴ Židé. *Wikipedia: the free encyclopedia* [online]. San Francisco (CA): Wikimedia Foundation, 2001- [cit. 2021-5-6]. Dostupné z: <https://cs.wikipedia.org/wiki/Židé>

⁵ MESSADIÉ, Gerald. *Obecné dějiny Antisemitismu: od starověku po dvacáté století*. Praha: Práh, 2000. ISBN 80-7252-038-5.

K částečným občanským svobodám Židů přispěl císař Josef II. svými patenty (např. Toleranční patent z roku 1781). Ke zrovnoprávnění Židů začalo docházet teprve ve druhé polovině 19. století, kdy mohli začít studovat na vysokých školách, mohli začít vlastnit půdu, opustit ghetta, učit se řemeslům a nemuseli nosit žluté stužky jako znamení hanby. Zde začíná neobyčejná ekonomická, umělecká i vědecká etapa v historii Židů, protože expandovali do všech, do té doby pro ně nepřístupných oblastí. Platilo to i pro ty, kteří se narodili nebo působili v Čechách. Vždyť kdo by neznal jména jako Rothschildové, Emil Kolben, Sigmund Freud, Gustav Mahler, Franz Kafka, Jiří Voskovec a další a další. ⁶

V průběhu 19. století postupně dochází k asimilaci židovského a křesťanského obyvatelstva, ale to neznamená, že končí antisemitismus. Ekonomické úspěchy Židů vzbuzovaly závist, často vedly k lokálním útokům, ale k otevřenému antisemitismu většinou nedocházelo, možná i proto, že velké množství českého obyvatelstva nalezlo v židovských podnicích práci.

Se vznikem Československa byl antisemitismus utlumován, ale nezanikl. Naopak začátkem velké hospodářské krize (1930) začalo napětí mezi židy a křesťany znovu narůstat. Vrcholu dosáhlo „díky“ vlivu rasové politiky za vlády Adolfa Hitlera v sousedním Německu, kde byly vydány Norimberské zákony a útoky na židovské obyvatelstvo tam neustále gradovaly. Vzhledem k početné národnostní skupině Němců u nás narůstaly i v Československu antisemitské nálady a provokace, ty pak vyvrcholily okupací Československa v roce 1939 a zavedením Norimberských zákonů u nás.

Po druhé světové válce bylo téma antisemitismu velmi citlivé, ale v žádném případě nemůžeme říci, že by s ohledem na utrpení Židů za 2.světové války antisemitismus vymizel. Novým prvkem antisemitismu se stalo popírání holocaustu, objevilo se nejprve v Německu, postupně se dostávalo i do ostatních evropských zemí.

I v současné době se antisemitismus objevuje jak v rámci EU (např. Německo – Halle 2019, kde byli na svátek Jom Kipur poblíž synagogy dva lidé zastřeleni a dva zraněni německým extremistou; Francie –Toulouse 2012, kde byli v židovské škole zabiti čtyři lidé – z toho tři děti jako pomsta za zavraždění obyvatele Palestiny), tak v USA (Pittsburgh 2018, kde bylo v synagoze zabito 11 a zraněno 6 lidí). Zaráží mě také antisemitismus v současném Polsku, na jednu stranu Poláci pečlivě ochraňují vyhlazovací tábory a střeží památku všech obětí, které

⁶ Antisemitismus. *Wikipedie* [online]. [cit. 2021-5-6]. Dostupné z: <https://cs.wikipedia.org/wiki/Antisemitismus>

zde zahynuly, na druhou stranu se setkáváme s otevřeným antisemitismem v tisku, jako tomu bylo například v březnu 2019, kdy v polském týdeníku Tylko Polska vyšel článek pod titulem Jak poznat Žida.⁷

⁷ KOTOUČOVÁ, Ditta. Jak poznat Žida: Polsko pobouřil článek jak z dob nacistického Německa. *IDNES. cz* [online]. 18. 4. 2019, , 1 [cit. 2021-5-6]. Dostupné z: https://www.idnes.cz/zpravy/zahranicni/polsko-antisemitismus-zid-rasismus-noviny-tydenik.A190315_094342_zahranicni_dtt

Holocaust

Holocaust je systematické vyvražďování a pronásledování určitého národa, v tomto případě židovského. Je podporované a kontrolované státem. Německo nevedlo holocaust pouze proti Židům, ale i proti Romům, Sovětům, homosexuálům nebo mentálně postiženým lidem. Celkový počet obětí holocaustu činí asi patnáct až sedmnáct miliónů obětí, přesný počet už dnes nelze zjistit. Holocaust je vlastně vrcholem antisemitismu a pro mě jsou symbolem holocaustu vyhlazovací tábory, například Osvětim-Březinka, Sobibor, Majdanek a další. Téměř průmyslová likvidace židů byla schválena v roce 1942 na konferenci ve Wannsee, řízením tzv. Konečného řešení židovské otázky byl pověřen Adolf Eichmann, nacistický funkcionář, který byl za své zločiny proti lidskosti v r-1962 popraven.^{8 9}

Norimberské zákony obecně

Norimberské zákony byly vydány v září 1935 v Norimberku, a přestože se v nich hovoří hlavně o říšském občanství, ochraně německé krve, německé cti a německé vlajky, byly vytvořeny cíleně a jen pro to, aby legálně postavily Židy mimo zákon. Základem byl zákon o ochraně německé krve, kde se zakazovaly sňatky mezi Židy a Němci a manželství mezi osobami židovského a nežidovského původu byla zneplatněná.¹⁰

Zákony měly také ekonomicky znevýhodňovat židovské obyvatelstvo, bylo zakázáno zaměstnávat osoby židovského původu, neměli placenou dovolenou, přesčas, začínal bojkot židovských obchodů a podniků. Byla prováděna šetření, která měla zjistit, zda je občan židovského nebo rasově „čistého“ původu, Židům nepomohla ani případná změna náboženství nebo uzavření sňatku v cizině, protože zákony nebyly postaveny na příslušnosti k náboženské obci, ale na „krvi“, zkoumala se i předešlá náboženská příslušnost u rodičů, prarodičů, případně praprarodičů.

Zejména ve vojenském prostředí se kladl důraz na rasovou „čistotu“ v rodině, ta se podle matrik zkoumala v některých případech až do 16. kolena. A podle zákona o zdravém manželství museli snoubenci předkládat potvrzení o „čisté německé krvi“. S typickou německou

⁸ Holokaust. *Wikipedia: the free encyclopedia* [online]. San Francisco (CA): Wikimedia Foundation, 2001- [cit. 2021-5-6]. Dostupné z: <https://cs.wikipedia.org/wiki/Holokaust>

⁹ BAUER, Jehuda. *Úvahy o holocaustu*. Praha: Academia, 2009. ISBN 978-80-200-1739-0

¹⁰ *Norimberské zákony*. Praha: Bodyart Press, 2014. ISBN 978-80-87525-29-6.

důkladností byly vypracovány přehledné tabulky (viz příloha), o tom, kdo může být Němec a kdo už je míšenec.^{11 12}

Měla bych se ještě zmínit o rozdílu mezi židovskou etnicitou a vírou. Existuje několik pohledů na tuto problematiku. Pro judaisty platí, že pokud se Žid vzdá svého náboženství, přestává pro židovskou komunitu existovat. Nacisté se ale cíleně řídili teorií, že i když Židé konvertují ke křesťanství nebo se z nich stanou ateisté, zůstávají stále etnickými Židy.^{13 14}

Norimberské zákony u nás

Už od června 1939 začala být v Protektorátu Čechy a Morava porušována lidská práva. Nejvíce se tyto akce týkaly Židů a Romů. V červnu 1939 vydal říšský protektor Nařízení Říšského protektora v Čechách a na Moravě o židovském majetku, které znemožňovalo Židům podnikat a svobodně nakládat s jejich majetkem. V tomto roce Židé nesměli pracovat jako učitelé, advokáti, lékaři, umělci, redaktori a být součástí politického života.¹⁵

Od roku 1941 se represe proti Židům stupňují, musí nosit židovskou hvězdu, bez písemného povolení nesmějí opouštět bydliště, nakupovat v árijských obchodech (pouze ve vyhrazené době), nemají nárok na nemocenskou, na proplácení přesčasů atd.

Omezení byla tak obrovská, a navíc se měnila každý den, mnozí Židé proto brali deportaci do Terezína s úlevou, protože věřili tomu, že se tam budou mít lépe. Nikdo netušil, že velkou většinu z nich čeká ještě jeden transport – a to do Osvětimi.^{16 17 18}

¹¹ POLTORAK, A.I. *Norimberský proces*. Praha: Naše vojsko, 1971. ISBN 28-055-73.

¹² GRÜNBERG, Karol. *SS Hitlerova černá garda*. Naše vojsko, 2007. ISBN 978-80-206-1885-6.

¹³ Norimberské zákony. *Wikipedia: the free encyclopedia* [online]. San Francisco (CA): Wikimedia Foundation, 2001- [cit. 2021-5-6]. Dostupné z: https://cs.wikipedia.org/wiki/Norimberské_zákony

¹⁴ Židé. *Wikipedia: the free encyclopedia* [online]. San Francisco (CA): Wikimedia Foundation, 2001- [cit. 2021-5-6]. Dostupné z: <https://cs.wikipedia.org/wiki/Židé>

¹⁵ Norimberské zákony. *Wikipedia: the free encyclopedia* [online]. San Francisco (CA): Wikimedia Foundation, 2001- [cit. 2021-5-6]. Dostupné z: https://cs.wikipedia.org/wiki/Norimberské_zákony

¹⁶ Protižidovské zákony a nařízení. *RVP.cz* [online]. 10.12.2012, , 1 [cit. 2021-5-6]. Dostupné z: <https://clanky.rvp.cz/clanek/c/Z/16729/protizidovske-zakony-a-narizeni.html/>

¹⁷ Norimberské zákony. *Wikipedia: the free encyclopedia* [online]. San Francisco (CA): Wikimedia Foundation, 2001- [cit. 2021-5-6]. Dostupné z: https://cs.wikipedia.org/wiki/Norimberské_zákony

¹⁸ *Kehila: Ostrava* [online]. [cit. 2021-5-6]. Dostupné z: <http://www.kehila-ostrava.cz/historie>

Židé v Ostravě

Židé se začínají do Ostravy přesouvat koncem 18. století, v 19. století jejich počet narůstá, zejména proto, že zde bylo možno sehnat práci, mohli obchodovat a podnikat. V roce 1832 vzniká první minian (společenství deseti dospělých židovských mužů, v tomto minimálním počtu se může konat veřejná pobožnost). Od poloviny 19. století sílí migrace Židů do Ostravy, po roce 1848 „udělila městská rada čtrnácti židovským rodinám s přibližně s padesáti rodinnými příslušníky povolení se ve městě usídlit – Židé se do Ostravy stěhovali z Lipníka nad Bečvou, Prostějova, Kroměříže...“ S přibývajícím demografickým nárůstem Židů v Ostravě vznikají zde i společenské a náboženské organizace, „V roce 1875 byla v Moravské Ostravě založena samostatná Židovská náboženská obec.“

Příliv židovských obchodníků a bankéřů silně ovlivňuje ekonomický růst Ostravy, například: „v roce 1835 přecházejí hutě do vlastnictví rodiny Rotschildů, ti se později spojují s bratry Guttmannovými z Lipníka nad Bečvou a vzniká Vítkovické horní a hutní těžířstvo.“

S dynamickým ekonomickým rozvojem vzrůstá i množství obchodních a podnikatelských příležitostí, Židé se prosazují například v pivovarnictví, budují obchodní domy (Rix, Bachner), banky a hotely (Palace), chemičky (Markovits, Böhm). Po roce 1918 pokračují Židé v podnikání a rozvoji obchodních i průmyslových podniků. Po roce 1930 se začínají angažovat politicky a v roce 1931 vzniká Židovská strana v Moravské Ostravě jako celostátní politická formace s prezidiem v Ostravě.

Po vydání Norimberských zákonů v Německu v roce 1935 dochází u části židovského obyvatelstva ke znepokojení, nicméně vyhodnocují politickou a ekonomickou situaci v Československu jako stabilní. Po vzrůstajících aktivitách sudetských Němců jsou nuceni svůj názor přehodnotit a mnozí z nich hledají východisko v emigraci do Anglie, USA a dalších zemí. Někdy se emigrace týká celé rodiny, ale často byly do emigrace posílány děti nebo mladší členové rodiny.

Po vzniku Protektorátu v březnu 1939 se začíná zavádět protižidovská legislativa, židovské podniky jsou arizovány (vyvlastnění majetku a převedení do rukou árijských správců). „V polovině června 1939 bylo vypáleno sedm ostravských synagog a dalších židovských budov.“ Už nikdy nebyly obnoveny, ve své době však byly důkazem početné a bohaté vrstvy našich židovských spoluobčanů.

Nacisté se potřebovali zbavit bohatých židovských občanů Ostravska, proto 18. října 1939 odjely z Ostravy dva židovské transporty, v rámci převrstvení židovského obyvatelstva

měli na území dnešního Polska, ve městě Nisko nad Sanem, budovat tábor, který se měl později stát centrem pro deportace židovských obyvatel z okupovaných zemí. Později však byly deportace zastaveny, nově budovaný tábor měla nahradit městská ghetta, v Nisku zůstala pouze část Židů, ostatní museli odejít, někteří se pokoušeli dostat do Sovětského svazu, ve kterém však byli deportováni do sibiřských gulagů. Někteří se vrátili zpět do Ostravy (konkrétně 301 osob), ale později byli zařazeni do masových transportů směrem na východ – Osvětim. Po válce se do Ostravy vrátilo něco před 500 lidí, většina z nich emigrovala do Izraele, Anglie, Ameriky... Na stránkách Kingston Ostrava Circle jsem našla odlišné informace, tam se uvádí, že do Ostravy se po válce vrátilo necelých 300 z 10 000 ostravských Židů.^{19 20 21}

Kameny Zmizelých – Stolpersteine

Kameny zmizelých – v doslovném překladu kameny, o které máme klopýtnout, jsou dlažební kostky s mosaznou destičkou, bývají vsazené do chodníků, které se nacházejí před domy, v nichž žily oběti nacizmu a holocaustu. První takový kámen byl položen v roce 1992 v Kolíně nad Rýnem v Německu. Za myšlenkou Kamenů zmizelých stojí německý umělec Günter Demnig, který tyto kameny pokládá i v současné době ve většině evropských zemích. Jako zajímavost uvádím, že Kameny zmizelých dnes najdeme ve 22 evropských zemích, k dnešnímu dni je jich téměř 70 000 a čtyři kameny byly uloženy také v rodišti Adolfa Hitlera v Braunau na Innu.²²

V Ostravě je v současné době okolo 60 pamětních kamenů, z nichž většina je financována skupinou anglických Židů, pozůstalých po obětech holocaustu. Většina kamenů se nachází v centru Ostravy, např. na ulici 28. října, Na Hradbách, na Poštovní a na Tyršově ulici. Mluvčí společnosti Kingston Ostrava Circle pan David Lawson mi sdělil: „Uspořádali jsme tři kampaně k položení Stolpersteinů v Ostravě, naposledy v loňském roce. V Ostravě a v okolí je nyní asi 50 jednotlivých kamenů. Každý z nich byl sponzorován a zaplacen přeživšími a já jsem

¹⁹ *Židovská Ostrava* [online]. 1.10.2016, 1 [cit. 2021-5-6]. Dostupné z: <https://www.ostravainfo.cz/cz/objevuj-ostravu/pruvodcovske-sluzby/27-zidovska-ostrava.html>

²⁰ *Kingston Ostrava Circle* [online]. [cit. 2021-5-6]. Dostupné z: <https://kingstonostravacircle.org>

²¹ Protižidovské zákony a nařízení. *RVP.cz: Metodický portál* [online]. , 1 [cit. 2021-5-6]. Dostupné z: <https://clanky.rvp.cz/clanek/c/z/16729/PROTIZIDOVSKÉ-ZAKONY-A-NARIZENI.html/>

²² Stolpersteine. *Wikipedia: the free encyclopedia* [online]. San Francisco (CA): Wikimedia Foundation, 2001- [cit. 2021-5-6]. Dostupné z: <https://cs.wikipedia.org/wiki/Stolpersteine>

shromáždil informace a platby. Dr. Zdeněk Sladovník v kanceláři primátora v Ostravě mi pomohl shromáždit všechna potřebná povolení a zorganizoval pomocné práce k uložení kamenů.“^{23 24 25}

Rodina Rixova

V oficiálních pramenech by informace o Rixových, jejich životě i podnikání mohly znít takto: Manželé Bedřiška (Frieda) a Adolf Rixovi žili v Moravské Ostravě, původně se ovšem jmenovali Lüftschitzovi. Narodili se jim dva synové – starší Arnošt (Ernst) a mladší Otto. Rodina byla finančně zajištěná díky prosperujícímu obchodnímu domu Rix, proto mohli oba synové studovat a vzdělávat se. V roce 1935 umírá starší ze synů a mladší odmítá studijní stipendium v USA, aby zůstal po boku svých rodičů a rozvíjel obchodní kariéru.

S obsazením Československa v březnu 1939 jsou manželé Rixovi zatčeni, jejich majetek je arizován. Později jsou deportováni do Terezína a odtud do Osvětimi, kde pravděpodobně v roce 1943 zemřeli. Ottovi Rixovi se podařilo uprchnout přes Polsko do Anglie, zde se v roce 1940 oženil. Později se mu narodily dvě děti, dcera Evelyn a syn Bernard. Otto pokračoval ve své kariéře v obchodním řetězci Marks & Spencer. Zemřel v roce 1982. Syn Bernard vystudoval práva na Harvardu, dnes je uznávaným soudcem a získal i šlechtický titul z rukou britské královny. Evelyn se provdala a měla dvě dcery, je talentovanou klavíristkou a učila na střední škole. Obchodní činnost rodiny Rixovy zanikla, posledním obchodníkem byl Otto Rix.²⁶

Tyto oficiální informace mohu nyní doplnit o další, ty jsem získala přímo od členky rodiny Rixů – Evelyn McGilloway, její informace vycházejí ze vzpomínek jejího otce Otty Rixe a dokládá je jak rodinnými fotografiemi, tak ověřenými kopiemi obchodního nebo administrativního rázu.

²³ *Kingston Ostrava Circle* [online]. [cit. 2021-5-6]. Dostupné z: <https://kingstonostravacircle.org>

²⁴ *Kehila: Ostrava* [online]. [cit. 2021-5-6]. Dostupné z: <http://www.kehila-ostrava.cz/historie>

²⁵ Informace o obchodním domě a kamenech Zmizelých poskytl pan David LAWSON, člen Kingston Ostrava Circle, Ostrava 14.4.2021

²⁶ BERNAT, Petr. Obchodní dům Rix. *Felix Neumann: ostravský architekt* [online]. , 1 [cit. 2021-5-7]. Dostupné z: <http://jarnemec.com/old/felixneumann/index.php?akce=1909>

Rixovi před válkou

„Každý páteční večer, když jsem byla malá, jsem tiše stávala vedle své matky a dívala se, jak zapaluje šabatové svíčky, stále ji vidím. Na hlavě měla krajkový šátek, rukama si zakrývala oči a modlila se, pak se obrátila ke mně a s polibkem mi popřála mi „Hezký šábes“. Jednoho dne jsem si všimla dvou velikých svíček ve sklenicích. Toho dne před nimi má matka dlouho stála. Byla jsem zmatená. Co to je za svíčky, zeptala jsem se? "To jsou jahrzeitové svíčky, na památku rodičů tvého otce, tvých prarodičů." Vysvětlila mi, že tyto svíčky se zapalují k výročí smrti rodiče a na Jom Kippur – Den smíření. "Jsou velké," řekla. "To proto aby mohly hořet celý den a celou noc, a tak je zapalují pro tvého otce!" Přestala. Se zvědavostí dítěte jsem se zeptala: Zemřeli oba ve stejný den...?“ (upravená citace z dopisu paní Evelyn)

Můžeme říci, že období do druhé světové války bylo pro rodinu Rixových dobou rodinného štěstí, klidu i obchodních úspěchů. Evelyn toto období charakterizuje slovy amerického spisovatele židovského původu Nicholase Del Banca (1942 - dosud) z jeho románu *What remains* (Co zůstává): „Toto bylo období před Třetí říší, kdy všechno jiskřilo, všechno zářilo...“ Synové Otto a Arnošt v této době vystudovali a starší Arnošt se zapojil do obchodování po boku svého otce. Mladší z obou bratrů – Otto byl výrazně jazykově nadán, jeho mateřskou řečí byla sice němčina, ale se vznikem Československa se rychle naučil česky a své jazykové znalosti rozšířil i o polštinu, francouzštinu, italštinu a angličtinu. Vystudoval ekonomii a historii v Praze a získal i stipendium k dalšímu studiu v Americe. Ve volném čase miloval hru na klavír a skládal (v té době byl v Ostravě nádherný operní dům), často bavil hrou na klavír i své přátele v jejich oblíbené kavárně. „Byl vysoký, tmavovlasý, elegantní, jeho přátelé mu dali přezdívku „Hrabě z Moravy.“ (citace Evelyn)

Rodinou idylu přerušila Arnoštova nemoc (paní Evelyn ji blíže nespecifikovala, rodinnou historii ovlivnil výsledek nemoci, ne nemoc samotná) - na kterou v roce 1935 umírá, Otto se tedy rozhodl vzdát se studií v Americe a začal se věnovat podnikání v obchodě. Dalo by se říct, že smrtí staršího syna Arnošta končí na nějakou dobu šťastná léta Rixovy rodiny. Hitlerovy proti-židovské vyhlášky se začínají šířit postupně celou Evropou, mnoho Židů si balí své věci a stěhují se do Francie, Anglie, Ameriky a Palestiny, ale přesto většina z nich zůstává. Jsou pyšní na to, co zde vybudovali.

Na podzim 1938 se Bedřiška Rixová (babička paní Evelyn) vydává do Švýcarska za svými zde žijícími příbuznými. Poklidnou dovolenou jí ale přeruší Mnichovská dohoda (Hitler obsazuje Sudety). Příbuzní naléhají na Bedřišku, aby zde zůstala, ale ona trvá na návratu do

Ostravy za svým manželem a slibuje, že brzy přijedou oba společně. Aby zpečetila svůj příslib, nechává ve švýcarském Montreux svoji krabičku se šperky. Bedřiška ale netuší, že se sem už nikdy nevrátí.

V březnu 1939 Hitler porušuje Mnichovskou dohodu a obsazuje Československo. Během několika dnů jsou německé tanky i v Ostravě (zde už 14.března 1939) a gestapo (tajná policie nacistického Německa, působící i na jím okupovaných územích) přichází se seznamem Židů k okamžité deportaci. Na tomto seznamu jsou i Adolf s Bedřiškou, ale Otto ne. Navíc se zrovna nenachází doma, je venku se svými přáteli, a to mu paradoxně zachraňuje život. Jeho rodiče, Adolf a Bedřiška Rixovi jsou odvedeni, Otto se vrací do prázdného bytu, a netuší, kde se jeho rodiče nacházejí.

Kamarádi ho přesvědčí, že je nejvyšší čas utéct, že není v bezpečí. Gerda, jedna z jeho přátel, sbalí Ottovi věci a v noci ho tajně převezou přes hranice do Polska, na místo vzdálené asi hodinu od Ostravy. Nechávací ho zde. Otto ráno nasedne na autobus směrem do Krakova a poté do Varšavy. Polsko je ale hned dalším terčem Hitlera, a tak ani zde není bezpečné zůstat. Antisemitismus vzrůstá, Otto neví, komu může věřit, a tak se rozhodne odjet do Anglie, kde má další přátele, kteří již odjeli. Má příslibenou práci v obchodě Marks and Spencer. (Sir Simon Marks, zakladatel britského řetězce Marks and Spencer, touto cestou zachránil mnoho Židů.) A tak stráví několik následujících dní na britském konzulátě s žádostí o vízum. Stále nemá žádné informace o svých rodičích a řady jsou nekonečné, začíná mu docházet naděje. Když ale přece vízum dostane, vydává se směrem k přístavu Gdaňsk, kde se tajně ukryje na rybářské lodi odplouvající směrem do Anglie.

V červnu 1939 se Otto ocitá v Londýně, kde si pronajímá malý byt na předměstí a pracuje v M&S. Stále neví nic o svých rodičích. Na jaře 1940 v metru potkává mladou, dobře oblečenou dívku, seznámí se s ní a časem jí vypráví svůj příběh. Sblíží se a na Otto se po dlouhé době usmívá štěstí – v červenci 1940 se ožení se Sadie. Ale co Adolf a Bedřiška? Kde je jim konec? Společně se svojí ženou Otto pokračuje v pátrání po svých rodičích. Kontaktují Červený kříž, přes který se dozvídají, že Adolf s Bedřiškou byli odvezeni do Terezína, což byl modelový koncentrační tábor, který měl ukázat světu, že je s vězni zacházeno dobře. „V té době Červený kříž a ostatní země této informaci důvěřovali.“ Dokonce se zástupci Červeného kříže byli v Terezíně podívat a uvěřili všemu, co viděli.

Netušili, že pravda je úplně jiná. „Ale některé z prvních zpráv o tom, čemu se později říkalo Konečné řešení židovské otázky, přišly už v červenci 1941, kdy britští luštitelé kódů v Bletchley Parku začali správně dešifrovat některé zachycené zprávy nacistů o jejich plánech na

zničení Židů v Evropě. K těmto informacím panovala V Anglii široká nedůvěra, i když Churchill sám těmto zprávám věřil a odsoudil tisíce poprav jako „zločin beze jména“.“ (upravená citace z dopisu paní Evelyn) Nejstarší koncentrační tábory byly zřízeny již v 1934 (Dachau), ale průběžně vznikaly na území Německa další, později vznikaly další na územích obsazených Němci. Počátkem roku 1941 se začal nedaleko Krakova stavět koncentrační tábor Osvětim. „Jen o rok později, 25. června 1942, Daily Telegraph v Londýně, informoval o zavraždění 700 000 Židů v Polsku.“

Co se vlastně stalo s Bedřiškou a Adolfem, zjišťuje až o několik let jejich vnučka paní Evelyn se svým bratrem Bernardem. Teď se ví, že Rixovi byli odvezeni z Terezína 12. prosince 1943 a převezeni do Osvětimi, kde oba zemřeli. Bedřiška zemřela na vyhladovění a Adolf v plynové komoře. Tyto informace rodina později zjistila díky záznamům, které si nacisté vedli. Ty se zachránily, přestože Němci v roce 1945 zničili tisíce dokumentů a mnoho dalších vzali Rusové, kteří je teprve v roce 1991 po pádu komunismu vrátili.^{27 28}

Rixovi nyní

Přestože tady příběh Adolfa a Bedřišky bohužel končí, neznamená to konec Rixovy rodiny, ba naopak, jejich úspěšný život dál pokračuje. Ottovi a jeho ženě Sadie se v Anglii narodí dvě děti, Evelyn a Bernard. Otto Rix si po práci v Marks&Spencer buduje vlastní podnikání. Po válce si založí firmu Rix&Steward, která slouží jako prostředník mezi výrobcí látek a výrobcí oděvů. Rané zkušenosti v ostravském obchodě Rix mu zajisté pomohly. Ve volných chvílích se pomalu vrací je svým koníčkům. „Jeho láska a znalosti hudby a umění naplňovaly celý náš život.“ (citace paní Evelyn) Sbíral také porcelán a obrazy.

Evelyn, která zdědí hudební talent po svém otci, pokračuje v hře na klavír, ve které je velmi úspěšná. Už v šesti letech má své první veřejné vystoupení a v devíti vystupuje po boku orchestru. Později získává stipendium na Hudební škole v Londýně. Hrou na klavír se živí, hraje po boku různým známých muzikantů, ale přesto se rozhodne udělat si učitelské zkoušky, aby své zkušenosti mohla předávat dál. V devatenácti se provdá a narodí se jí dvě dcery, Justine a Rachel. Její bratr Bernard v šestnácti získává stipendium na New College v Oxfordu, kde

²⁷ Informace o rodině Rixových a obchodním domě Rix poskytla paní Evelyn MCGILLOWAY prostřednictvím E-mailu, vnučka Rixových, Ostrava 6.1.-15.4. 2021

²⁸ *Kingston Ostrava Circle* [online]. [cit. 2021-5-6]. Dostupné z: <https://kingstonostravacircle.org>

studuje latinu, řečtinu, starověkou historii a filozofii. Poté vystuduje práva a vyhrává jedno z prvních dvanácti Kennedyho stipendií na Harvard. Jako velmi mladý se stává obhájcem a později soudcem při vrchním soudu v Londýně. Momentálně je Sir Bernard Rix vysoce uznávaným mezinárodním arbitrem. Se svojí ženou Karen má pět dětí.

Otto o svých zážitcích nikdy moc nemluvil, bylo to pro něho moc bolestné a traumatizující. Většina informací, které paní Evelyn se svým bratrem získali, byla od jejich matky. Otto se po válce snažil zjistit přes právníky, co se stalo s jejich ukradeným majetkem, ale když komunisté získali v Československu moc, pochopil, že je to zbytečné, na svou zemi zanevřel a do Ostravy ani Československa už se nikdy nevrátil. Umírá na infarkt v roce 1982. Bylo mu 75 let. Jeho žena Sadie zemřela o čtrnáct let později.

Naopak paní Evelyn se svojí rodinou Ostravu třikrát navštívila. Je členkou skupiny Ostravak Circle, jejímiž členy jsou potomci ostravských občanů židovského původu – těch, kteří přežili i těch, kteří nepřežili. Tato skupina se kromě jiného zasloužila o zasazení Kamenů zmizelých v Ostravě. Při jedné z těchto návštěv se paní Evelyn setkala se starým mužem, pamětníkem a přímým účastníkem toho, jak Němci rabovali jejich obchodní dům. Říkal, že z domu odnášeli všechno cenné, to prý putovalo do Berlína a zbytek si rozebrali místní velitelé. Součástí jedné z návštěv paní Evelyn v České republice byla i cesta do Osvětimi a do Březinky, kde se Evelyn a její rodina pomodlili a provedli také obřad za zemřelé kaddiš.

V průběhu psaní této práce mě napadala spousta otázek, na které mi paní Evelyn průběžně odpovídala. Jedna z těch, které mě zajímaly bylo i ta, co se stalo s krabičkou, kterou její babička nechala ve Švýcarsku. Potěšilo mě, že se krabička neztratila, naopak stala se součástí života paní Evelyn, protože některé z těchto šperků nosí jako památku na své prarodiče.^{29 30}

²⁹ Informace o rodině Rixových a obchodním domě Rix poskytla paní Evelyn MCGILLOWAY prostřednictvím E-mailu, vnučka Rixových, Ostrava 6.1.-15.4. 2021

³⁰ Bernard Rix. *Wikipedia: the free encyclopedia* [online]. San Francisco (CA): Wikimedia Foundation, 2001- [cit. 2021-5-7]. Dostupné z: https://en.wikipedia.org/wiki/Bernard_Rix

Obchodní dům Rix

Byl postaven v roce 1909 podle plánů Felixe Neumanna a v roce 1928 byl postaven nový obchodní dům Rix podle plánů Ernsta Kornera. O vídeňské firmě Anton Rix jsem našla velmi strohé informace, pouze to, že v r. 1873 u příležitosti Světové výstavy ve Vídni nechal Anton Rix razit pamětní medaile své firmy.³¹

K těmto oficiálním informacím bych ráda na základě korespondence s paní Evelyn McGilloway a kopií dokladů, které mi laskavě poslala, ráda doplnila následující: Počátkem roku 1937 Adolf Lüftschitz požádal o přejmenování z Lüftschitz na Rix. Svou žádost zdůvodnil mimo jiné tím, že už 35 let pracuje v Módním domě Rix v Moravské Ostravě, všichni ho spojují s tímto domem a často ho oslovují pan Rix. Později dodává, že jméno Lüftschitz je také pro Čechy špatně vyslovitelné na rozdíl od krátkého Rix. „Adolf Lüftschitz žádá o povolení změnit své příjmení z Lüftschitz na Rix, důvody jeho žádosti zní: 35 let jsem majitelem Modního domu Rix v M. Ostravě. 1.1.1933 vstoupil také můj syn do mé firmy jako můj společník. Naše firma je zapsána v obchodním rejstříku Krajského soudu v M. Ostravě jako Módní dům Rix a syn v M. Ostravě. Mí zákazníci mi říkají Rix. Myslí si tedy, že moje příjmení je Rix, protože jsem vlastníkem domu už 35 let.“ Z dalších dokumentů se dozvídáme, že původní majitel obchodního domu Rix pan Julius Rix dal Adolfu Lüftschitz souhlas k převzetí jeho příjmení už v roce 1904. Souhlas s přejmenováním se vztahoval nejen na Adolfa, ale i na jeho ženu Bedřišku a syny Ottu a Arnošta (Ernsta).³²

Obchodní dům se nacházel na ulici 28. října s číslem popisným 19. V obchodním světě je jméno Adolf L. poprvé úředně zaznamenáno v roce 1903, kdy získává společně se svou manželkou Elfriedou (Bedřiškou) koncesi k obchodování se smíšeným zbožím. Zpočátku Adolf pracoval jako manažer ostravské pobočky vídeňské obchodní firmy Rix. Obchodoval se smíšeným zbožím a postupně nabídku rozšiřoval – zaměřoval se především na textilní výrobky, látky, šicí potřeby atd. Původní obchodní dům měl čtyři patra, fungovala zde kvalitní reklama (viz. příloha). V roce 1902 se Adolf oženil a věno své manželky použil jako zálohu pro budoucí vyplacení obchodního domu do svého vlastnictví. V roce 1928 Adolf obchodní dům přestavěl – zmodernizoval, přibýlo jedno patro a stal se tak jedním z největších obchodních domů v tehdejší Československu.

³¹ BERNAT, Petr. Obchodní dům Rix. *Felix Neumann: ostravský architekt* [online]. , 1 [cit. 2021-5-7]. Dostupné z: <http://jarnemec.com/old/felixneumann/index.php?akce=1909>

³² Informace o rodině Rixových a obchodním domě Rix poskytla paní Evelyn MCGILLOWAY prostřednictvím E-mailu, vnučka Rixových, Ostrava 6.1.-15.4. 2021

Ve 30. letech Adolf rozšiřuje podnikání i do zahraničí (např. obchoduje s Itálií) a jeho společníky se stávají synové Arnošt a Otto. Z textů přiložených v dopisech paní Evelyn McGilloway vyplývá, že v této době pracovalo v obchodním domě 250 zaměstnanců, obchodní dům měl 35 oddělení textilního zboží a širokou škálou sortimentu konkuroval obchodnímu domu Textilia (za totality obchodní dům Ostravica, nyní budova bohužel chátrá).

Obchodní dům Rix nezanedbával ani reklamu (viz. příloha). Z jeho reklam můžeme vyčíst, že sortiment zboží byl opravdu široký. Zaměřoval se na různé druhy látek, hotového oblečení, textilních doplňků (kabelky, klobouky, šály...), pořádal také módní přehlídky a rychle zareagoval i na vzrůstající zájem o sport a doplnil sortiment jak o sportovní oblečení, tak vybavení. Některé z jeho reklam nepostrádaly ani vtip: „Z weekendu požitek máš dvojitý, jedeš-li s Rixovou výzbrojí.“ (viz. příloha) ³³

V roce 1939 byl obchodní dům Rix arizován a v roce 1944 byl zničen při bombardování spojenci. Už nikdy nebyl obnoven – „bohužel, moderní budova, která nahradila elegantní Rix, je velmi ošklivá.“ – citace paní Evelyn

Závěr

Moje maturitní seminární práce pojednává o rodině Rixových, o jejich předválečném životě, rodině i podnikání, o tom, jak nacismus zasáhl do jejich životů.

V první části práce se věnuji objasnění historických termínů jako například holocaust, antisemitismus atd. Druhou část práce jsem zaměřila na získání informací o rodině Rixových, použila jsem především metodu rozhovorů, která proběhla formou emailové korespondence, ale také metodu zkoumání dobových pramenů, tedy dokumentů a fotografií, které jsem získala především od paní Evelyn McGilloway. Získané poznatky jsem se sjednotila do tří celků: předválečný život Rixových, jejich osudy za války a poválečná historie této rodiny.

Z Ostravy bylo deportováno přes 10 000 Židů, přesto nám je zde z tohoto obrovského počtu zatím připomíná pouze okolo šedesáti Kamenů zmizelých (viz. tabulka v příloze). Zjistila jsem, že Rixovy postihl podobný osud jako většinu Židů v Ostravě. Z rodiny se povedlo uprchnout pouze Ottovi, kterému nikdy majetek nebyl navrácen a do Česka už nikdy nezavítal. Přesto v Anglii úspěšně navázal na obchodní aktivity Rixových a vybudoval si vlastní firmu Rix&Steward. Potěšilo mě, že potomci Bedřišky a Adolfa Rixových žijí bohatým rodinným,

³³ Informace o obchodním domě a kamenech Zmizelých poskytl pan David LAWSON, člen Kingston Ostrava Circle, Ostrava 14.4.2021

kulturním a společenským životem. V návaznosti na to, co jsem se dozvěděla o rodině, bych ráda uvedla citát z posledního emailu paní Evelyn: „pouze dva ze šesti miliónů...“

Zdroje:

1. *Bible: Nový zákon*. EKUM.
2. Antisemitismus. *Wikipedie* [online]. [cit. 2021-5-6]. Dostupné z: <https://cs.wikipedia.org/wiki/Antisemitismus>
3. MESSADIÉ, Gerald. *Obecné dějiny Antisemitismu: od starověku po dvacáté století*. Praha: Práh, 2000. ISBN 80-7252-038-5.
4. Židé. *Wikipedia: the free encyclopedia* [online]. San Francisco (CA): Wikimedia Foundation, 2001- [cit. 2021-5-6]. Dostupné z: <https://cs.wikipedia.org/wiki/Židé>
5. KOTOUČOVÁ, Ditta. Jak poznat Žida: Polsko pobouřil článek jak z dob nacistického Německa. *IDNES. cz* [online]. 18. 4. 2019, 1 [cit. 2021-5-6]. Dostupné z: https://www.idnes.cz/zpravy/zahranicni/polsko-antisemitismus-zid-rasismus-noviny-tydenik.A190315_094342_zahranicni_dtt
6. Holokaust. *Wikipedia: the free encyclopedia* [online]. San Francisco (CA): Wikimedia Foundation, 2001- [cit. 2021-5-6]. Dostupné z: <https://cs.wikipedia.org/wiki/Holokaust>
7. BAUER, Jehuda. *Úvahy o holocaustu*. Praha: Academia, 2009. ISBN 978-80-200-1739-0
8. *Norimberské zákony*. Praha: Bodyart Press, 2014. ISBN 978-80-87525-29-6.
9. Norimberské zákony. *Wikipedia: the free encyclopedia* [online]. San Francisco (CA): Wikimedia Foundation, 2001- [cit. 2021-5-6]. Dostupné z: https://cs.wikipedia.org/wiki/Norimberské_zákony
10. GRÜNBERG, Karol. *SS Hitlerova černá garda*. Naše vojsko, 2007. ISBN 978-80-206-1885-6.

11. Protižidovské zákony a nařízení. *RVP.cz* [online]. 10.12.2012, , 1 [cit. 2021-5-6]. Dostupné z: <https://clanky.rvp.cz/clanek/c/Z/16729/protizidovske-zakony-a-narizeni.html/>
12. *Kehila: Ostrava* [online]. [cit. 2021-5-6]. Dostupné z: <http://www.kehila-ostava.cz/historie>
13. *Židovská Ostrava* [online]. 1.10.2016, 1 [cit. 2021-5-6]. Dostupné z: <https://www.ostravainfo.cz/cz/objevuj-ostavu/pruvodcovske-sluzby/27-zidovska-ostava.html>
14. *Kingston Ostrava Circle* [online]. [cit. 2021-5-6]. Dostupné z: <https://kingstonostravacircle.org>
15. Protižidovské zákony a nařízení. *RVP.cz: Metodický portál* [online]. , 1 [cit. 2021-5-6]. Dostupné z: <https://clanky.rvp.cz/clanek/c/z/16729/PROTIZIDOVSKE-ZAKONY-A-NARIZENI.html/>
16. Stolpersteine. *Wikipedia: the free encyclopedia* [online]. San Francisco (CA): Wikimedia Foundation, 2001- [cit. 2021-5-6]. Dostupné z: <https://cs.wikipedia.org/wiki/Stolpersteine>
17. BERNAT, Petr. Obchodní dům Rix. *Felix Neumann: ostravský architekt* [online]., 1 [cit. 2021-5-7]. Dostupné z: <http://jarnemec.com/old/felixneumann/index.php?akce=1909>
18. Bernard Rix. *Wikipedia: the free encyclopedia* [online]. San Francisco (CA): Wikimedia Foundation, 2001- [cit. 2021-5-7]. Dostupné z: https://en.wikipedia.org/wiki/Bernard_Rix
19. JANSOVÁ, Lenka. Počet antisemitských útoků je největší v naší novodobé historii: Většinou na sociálních sítích. *Český rozhlas: Dnešní plus* [online]. 30.8.2019 [cit. 2021-5-7]. Dostupné z: <https://plus.rozhlas.cz/pocet-antisemitskych-utoku-je-nejvetsi-v-nasi-novodobe-historii-vetsinou-na-8046467>
20. Informace o rodině Rixových a obchodním domě Rix poskytla paní Evelyn MCGILLOWAY prostřednictvím E-mailu, vnučka Rixových, Ostrava 6.1.-15.4. 2021

21. Informace o obchodním domě a kamench Zmizelých poskytl pan David LAWSON, člen
Kingston Ostrava Circle, Ostrava 14.4.2021

Seznam příloh

1. Rotschildovy hutě
2. Obchodní dům Bachner
3. Hotel Palace
4. Norimberské zákony
5. Vítkovická synagoga
6. Ostravská synagoga
7. Prohlášení o nežidovském původu
8. Nařízení říšského protektora o židovském majetku
9. Kameny zmizelých – Rixovi
10. Bedřiška Rixová
11. Adolf Rix
12. Adolf a Otto Rixovi
13. Sir Bernard Rix
14. Paní Evelyn
15. Původní obchodní dům Rix
16. Plán na přestavbu
17. Zmodernizovaný obchodní dům Rix
18. Reklamy obchodního domu Rix
19. Rodina paní Evelyn
20. Pamětní destička Rixových v židovském centru v Ostravě
21. Seznam Kamenů zmizelých v Ostravě
22. Kameny zmizelých Rixových a autorka práce

Přílohy

Obr. číslo 1: Rotschildovy hutě

Obr. číslo 2: Obchodní dům Bachner

Obr. číslo 3: Hotel Palace

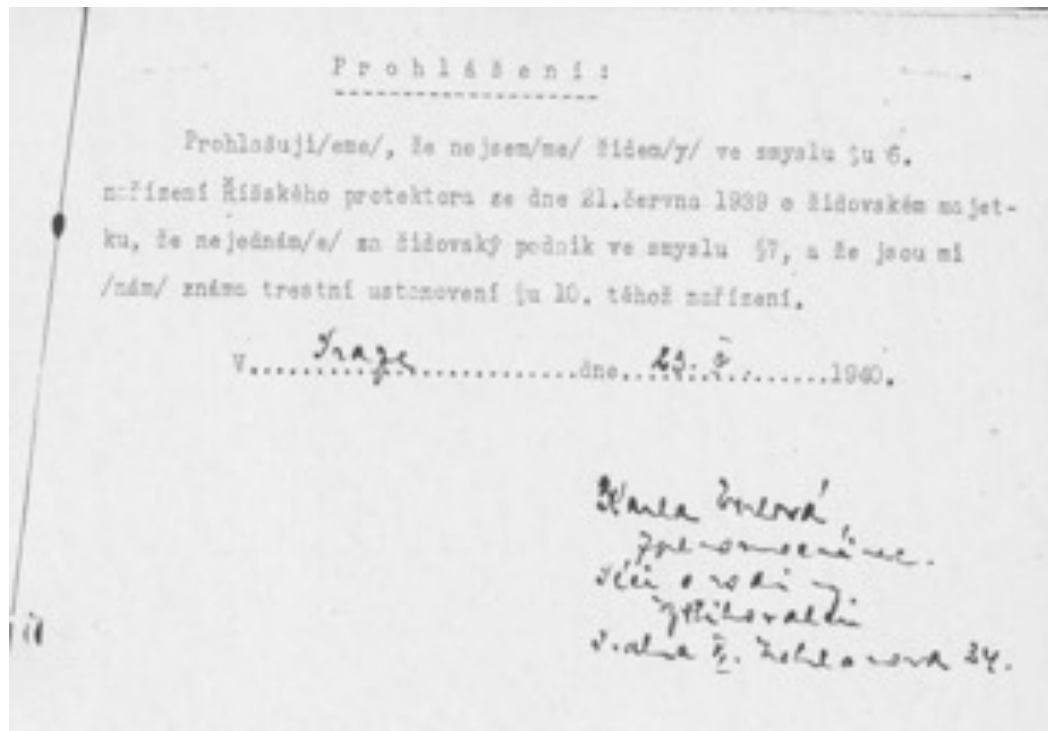
Obr. číslo 4: Norimberské zákony – tabulka o míšencích

Obr. číslo 5: Vítkovická synagoga

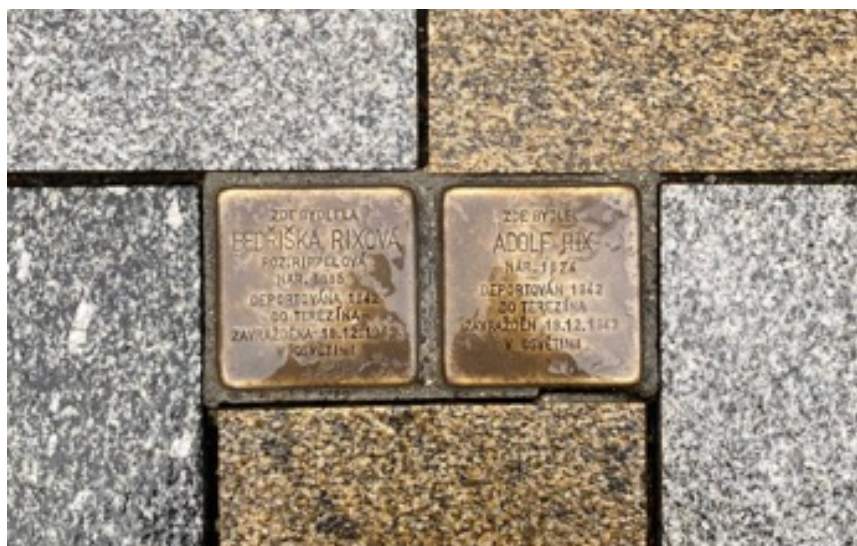
Obr. číslo 6: Ostravská synagoga

Obr. číslo 7: Prohlášení o nežidovském původu

Obr.číslo 8: Věstník řííšského protektora

Obr. Číslo 9: Kameny zmizelých – Rixovi

**Obr.číslo 10:
Bedřiška Rixová**

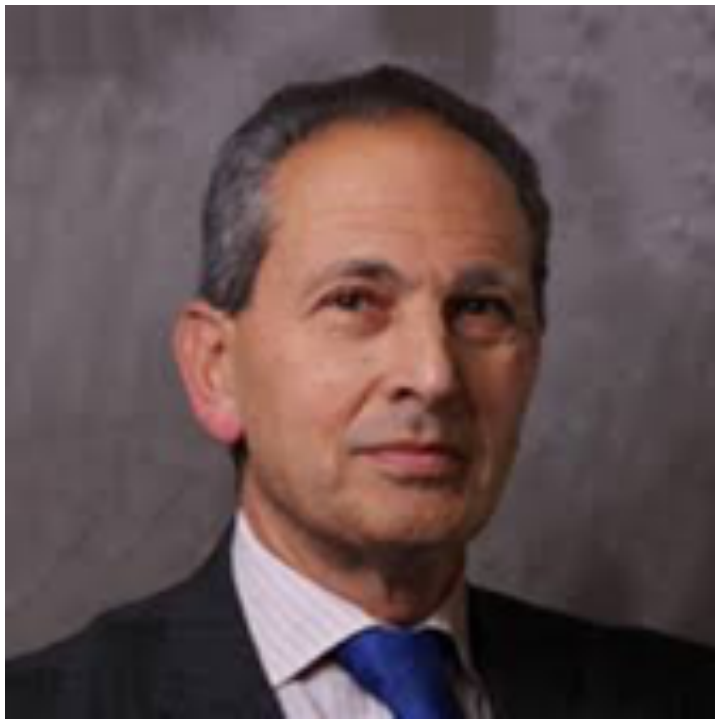
**Obr.číslo 11:
Adolf Rix**

Obr.číslo 12: Otto a Adolf Rixovi

Obr. Číslo 13: paní Evelyn

Obr.číslo 14: Sir Bernard Rix

Obr.číslo 15: Původní obchodní dům Rix

Obr.číslo16: Návrh na modernizaci

Obr.číslo 17: Nový obchodní dům Rix

RIX

Vždy to nejnovější
naleznete v našich
velkých odděleních
dámských pláštíků
dámských šatů
a klobouků
Náš výběr je jako
vždy podivuhodný

**Velký výběr
nízké ceny**
je heslo našeho domu.
Naše velká oddělení
viněných látek
hedvábí - krajk
splní každé Vaše přání!

**Velký obchodní dům
V SRDCI OSTRAVY!**

Obr. číslo 18: Reklamy obchodního domu Rix

Obr.číslo 19: Rodina paní Evelyn

Obr.číslo 20: Pamětní destička Rixových v Židovském centru v Ostravě

Seznam kamenů Zmizelých v Ostravě:

JMÉNO	ADRESA/KDE NAJDEME KÁMEN
1. František Rosenstein	Ostrava, Chelčického 531/3
2. Rudolf Rosenstein	Ostrava, Chelčického 531/3
3. Marie Rosensteinová roz. Grossová	Ostrava, Chelčického 531/3
4. Karolina Rothová roz. Markusová	Ostrava, Puchmajerova 1919/8

5. MUDr. Mořic Schönfeld	Ostrava, Zalužanského 1192/15
6. Růžena Schönfeldová roz. Weberová	Ostrava, Poštovní 345/23
7. Pavel Slatner	Ostrava, Tyršova 1823/12
8. Zikmund Slatner	Ostrava, Tyršova 1823/12
9. Berta Slatnerová roz. Löwyová	Ostrava, Tyršova 1823/12
10. Edita Slatnerová	Ostrava, Tyršova 1823/12
11. Emilie Slatnerová roz. Altmannová	Ostrava, Nádražní třída 1266/26
12. Zofie Slatnerová	Ostrava, Nádražní třída 1266/26
13. Ruzena Sommerová roz. Neuländerová	Ostrava, Antonína Macka 4
14. Gertruda Stillerová	Ostrava, Antonína Macka 4
15. Ilse Stillerová	Ostrava, Antonína Macka 4
16. Irena Wasserbergerová roz. Pollaková	Ostrava, Nádražní 308/3
17. Ida Wechsbergová roz. Rokotnitzová	Ostrava, Na Hradbách 4
18. Pavel Kohn	Ostrava, Jeremenkova 806/21
19. Jindřiška Kohnová roz. Brunnerová	Ostrava, Jeremenkova 806/21
20. Eduard Lieser	Ostrava, Musorgského 10
21. Jiří Lieser	Ostrava, Musorgského 10
22. Cyra Lieserová roz. Forscherová	Ostrava, Musorgského 10
23. Otto Pick	Ostrava, 28. října/rohový Zeyerova
24. Greta Picková roz. Weislitzerová	Ostrava, 28. října/rohový Zeyerova
25. Adolf Rix	Ostrava, 28. října 3138/41
26. Bedřiška Rixová roz. Rippelová	Ostrava, 28. října 3138/41
27. Berta Apelbaumová roz. Zollmannová	Ostrava, Pobialova 875/8
28. Edita Apelbaumová	Ostrava, Pobialova 875/8

29. Robert Engel	Ostrava, Poděbradova 27
30. Tomáš Engel	Ostrava, Poděbradova 27
31. Herta Engelová roz. Goldbergerová	Ostrava, Poděbradova 27
32. Ferdinand Goldberger	Ostrava, Poděbradova 27
33. Helena Goldbergerová roz. Tramerová	Ostrava, Poděbradova 27
34. Alfred Kaufthal	Ostrava, Velká 197/12
35. Hirsch Kaufthal	Ostrava, Velká 197/12
36. Max Kaufthal	Ostrava, Velká 197/12
37. Alžběta Kaufthalová roz. Kahanová	Ostrava, Velká 197/12
38. Helena Kaufthalová roz. Kalfusová	Ostrava, Velká 197/12
39. Regina Auerbachová	–
40. Leo Auerbach	–
41. David Reichenbaum	–
42. Walter Kláger	Ostrava, Tyršova 24
43. Gréta Klágerová	Ostrava, Tyršova 24
44. Peter Kláger	Ostrava, Tyršova 24
45. Emil Kömer	Ostrava, Nádražní 613/38
46. Ema Kömerová	Ostrava, Nádražní 613/38
47. Jakob Rimpel	Ostrava, Hornopolní 595/26
48. Josefa Rimpelová	Ostrava, Hornopolní 595/26
49. Meta Märzová	Ostrava, Chelčického 961/8
50. Gideon Arnošt März	Ostrava, Chelčického 961/8
51. Clara Buchsbaumová	Ostrava, Nádražní 173
52. Hugo Spitzer	Ostrava, Nádražní 173
53. Grete Spitzerová	Ostrava, Nádražní 173
54. Zuzana Spitzerová	Ostrava, Nádražní 173
55. Moritz Friedenberg	Ostrava, Tyršova 1683/20
56. Hana Friedenbergová	Ostrava, Tyršova 1683/20
57. Jakob Siegfried	Ostrava, Myslbekova 528

58. Sali Siegfriedová	Ostrava, Myslbekova 528
59. Hermine Wechsbergová	Ostrava, 28. října 105

Obr.číslo 21: Seznam kamenů zmizelých v Ostravě

Obr. číslo 22: Kameny zmizelých – Rixovi a autorka práce